

Delavsko ljudstvo!

Z nobeno besedico ni več treba trditi, da imamo draginjo, kakršne še mladi in stari niso doživeli. Nikomur med Vami ni treba dokazovati, da so plače delavstva daleč daleč zastarele za cenami živil in stanovanj, razsvetljave in kurjave, oblačil in obutal. Vse to čutite že davno. Nešteto krat se je že dvigal Vaš glasni klic, zahtevajoč zboljšanja teh razmer. Ko je postal Vaš klic že obupen, ko je v nekaterih krajih tega in onega beda že tako premagala, da so njeni učinki postali močnejši od trezne razsodnosti, ko je nazadnje tekla kri, je tudi najbolj brezvestnim sovražnikom delavekega ljudstva zginil zlodejski posmeh z usten. Četudi rohneč, obrekujoč in hujskajoč, vendar priznavajo, da je draginja velika. S starimi frazami o „izmišljeni draginji“ se ne upajo več na dan.

Ne gre torej za to, da dokažemo draginjo. Ta je že dokazana s krvavimi dokazi.

Ne gre za to, da dokažemo potrebo pomoči. Tudi ta je že dokazana in priznana.

Toda v četrtek se snide na Dunaju državni zbor. To je prvi uspeh, ki so ga dosegli socialni demokratje v dolgoletnem boju zoper združeno vojsko delavskih sovražnikov. Ne tako hitro, kakor so zahtevali socialni demokratje, ali vendar prej nego so nameravali lenuhi, se snide ljudsko zastopstvo. Socialni demokratje so zahtevali sestanek parlamenta zato, da se lahko takoj bavi z vprašanjem draginje in da stori primerne sklepe. Zaradi ljudskih potreb, zaradi ljudskih interesov so predlagali, da nadaljuje parlament, čigar člani dobivajo ves čas počitnice svoje diete, zakonodajno delo.

Parlament je sklican, ali na dnevni red prve seje je predsednik dr. Sylvester sporazumno z vlado postavil reformo državnozborniškega opravilnika. Noben pameten ne taj, da je tudi to lep in zanimiv predmet. Ali zaradi opravilnika ne bi bilo nikomur prišlo na misel sklicati parlament predčasno. Od poslancev, ki pridejo v četrtek na Dunaj pričakujejo ljudske množice vse kaj drugega.

Zaradi tega Vas vabimo, delavci in delavke, na

javen ljudski shod,

kjer hočemo povedati, da pričakujemo od državnega zbora kaj drugega kakor nove opravilnike in brambne predloge.

Prihitite

v nedeljo ob pol 3. popoldne

vsj na shod, kjer povemo, da zahteva izmučeno ljudstvo brez zamude takega dela od poslancev in od vlade, ki more kmalu in resnično pomagati proti draginji.

Shod bo

na vrtu „Narodnega doma“

in Vaša udeležba naj mu poda pravi značaj ljudske manifestacije. Ni treba mnogo besed, zakaj v tem velikem boju je bilo povedano že vse, kar je bilo potrebno. Ali treba je takorekoč zadnjo uro dokaza, da ne gre za pusto agitacijo, ne za golo strankarstvo, temveč da so naše zahteve v resnici

zahteve trpečega delavskega ljudstva.

Ta dokaz bo tem močnejši, njega vtisk in učinek tem večji, čim številnejša bo Vaša udeležba. Vaše število mora v nedeljo govoriti. Množica je zgovorna sama po sebi. Množica imponira, tudi kadar je nema.

Naša nedeljska manifestacija bodi resen opomin vladi in parlamentu; znamenje, da stoji ljudstvo na straži in da pazi, kaj se dela tam, kjer mešetarijo o usodi množice.

Ni treba, da bi Vas upozarjali na disciplino, ki je od nekdanj ponos ljubljanskega in okoličanskega zavednega delavstva. Tudi pri nedeljski manifestaciji bodo naši reditelji skrbeli za red in varovali ugled delavske organizacije, delavsko ljudstvo pa bo, kakor že nešteto krat, pokazalo, da ni treba za njegove prireditve ne policije ne žandarmerije.

Delavke! Delavci! Pridite v množicah! Bodite pravočasno na mestu!

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Ne hudo... le motno je vse... — je odgovoril Ivan, zmeden potegnil odejo k podbradku in pomežiknil z očmi kakor od jarke svetlobe. Opazivši, da noče jesti v njeni navzočnosti, je Saša vstala in odšla.

Ivan je sedel na postelj, pogledal za njo in dejal:

— Kako je lepa! . . .

Njegove oči so bile svetle in vesele, zobje drobni in krepki, glas se mu še ni ustanovil.

— Koliko ste stari? — je zamišljeno vprašala mati.

— Sedemnajst let . . .

— Kje žive starši?

— Na kmetih . . . a jaz sem že od desetega leta tu . . . šolo sem dokončal, pa sem prišel — sem! A kako je vam ime, sodružica?

Ta beseda je mater zmerom genila. Tudi sedaj je smeje vprašala:

— Zakaj hočete vedeti?

Mladenič je v zadregi molčal, potem pa ji je razložil:

— Glejte, študent našega krožka . . . ki je čital z nami . . . nam je pravil o materi delavca Pavla Vlasova . . . veste, o demonstraciji prvega maja?

Mati je pokimala z glavo in poslušala z napeto pozornostjo.

— Prvi je on vzdignil odkrito zastavo naše stranke! — je ponosno dejal mladenič, in njegov ponos je odmeval v materinem srcu.

— Mene ni bilo zraven. Nameravali smo tu prirediti demonstracijo — pa se ni posrečilo! Premalo nas je bilo tedaj. Ampak letos boste videli!

Zaletelo se mu je od razburjanja; v mislih na bodoče dogodke je mahal z žlico po zraku in nadaljeval:

— Torej mati Vlasova, pravim . . . je tedaj pristopila k stranki . . . Pravijo, da je ženska . . . čudovito!

Mati se je široko zasmejala, prijetno ji je bilo slišati navdušeno pohvalo mladeniča. Prijetno in sitno. Hotelu mu je reči: Vlasovka sem jaz! . . . pa se je premagala, pa je z mehkim nasmehom, z bridkostjo dejala sama sebi:

— Eh, kako si neumna! . . .

— Več morate jesti . . . da prej okreivate za dobro stvar! — je vzkliknila nemirno in se sklonila k njemu. — Naša stvar potrebuje krepkih, mladih rok, čistega srca poštene razuma . . . S temi silami premaga vso zlobo . . .

Duri so se odprle, zadišalo je po vlažnem jenskem hladu. Sofja je vstopila rdeča, vesela.

— Vohuni hodijo za menoj, kakor snubači za bogato nevesto; na besedo! Odtod moram . . . Kaj je z vami, Vanja? Dobro? Kaj pa Pavel, Nilovna? Ali je Saša tu?

Organizacija in delavski boj.

— V edinosti je moč!

Ako so mnogi stari reki popolnoma neopravičeni in samo zaradi njihove visoke starosti spoštovani, ne moremo reči tega glede na gornje besede, katere so tudi dandanes skozinsko resnične ter morda ostanejo veljavne za vse čase.

— V edinosti je moč — to je tudi podlaga socialistične taktike; ustvariti edinstvo delavnega ljudstva je važna naloga praktičnega socializma. Dokaz za to ni težak: v naši razkosanosti je naša slabost, naša moč mora biti torej v naši združitvi.

Ali morda kdo dvomi, da smo slabi, ker nismo zedinjeni?

Slabost proletariata je vendar preveč očitna. Kamor se ozremo, jo vidimo. Trpljenje neštivilne množice govori glasno, da smo slabi, kajti če bi bili močni, gotovo ne bi tako trpeli.

Toda slabi smo po vsem po nepotrebnem; slabi smo le toliko časa, dokler to sami hočemo. V trenutku ko hočemo, smo močni, še več: Kadar je naša volja, postanemo največja moč tega sveta, kateri se ne more nič upreti. Kapitalisti so pač lastniki vseh strojev in sploh vseh naprav, katere so potrebne za izdelovanje življenskih sredstev: hrane, obleke, stanovanj, učnih sredstev itd. Toda v resnici niso neomejeni gospodarji teh naprav, kajti brez delavcev so vsi stroji za nje mrtvi. In od delavcev je odvisno, kako ti stroji delajo in če sploh delajo. Jasno je torej, da so pravzaprav delavci bolj gospodarji nego lastniki sami. V tem leži največja moč delavnega ljudstva. Dokler ono hoče, se vrte kolesa, kade dimniki, ako delavci več nočejo, je vse zaman.

To ni nič novega. Stavke so sredstvo, katero delavci pogostoma rabijo, toda priznati moramo tudi, da čestokrat ta gospodarski boj izgube in slučajni niso redki, da se položaj delavcev po takem poskusu poslabša. Ako iščemo vzroke, moramo priti do prepričanja, da škoduje štrajkujočim delavcem največ premala gospodarska moč in pomanjkanje sluge. V trenutku, kadar delavci sklepajo štrajk, so navadno vsi navdušeni za boj. Ako je položaj tak, da se mora boj v kratkem času odločiti, je dobro. Ako traja stavka dlje časa in zmanjka sredstev za podporo štrajkujočih, je slaba, ker pri mnogih izgine pogum; skrb za družino postane močnejša od prvotnega namena, posamezniki pozabijo na solidarnost in vstopijo v delo boječ se slabih posledic. To pa potem škoduje ostalim tovarišem; oni, ki so bolj omahljive narave, slede in kadar je čvrsta veriga delavcev pretregana, je pogostoma štrajk tudi že izgubljen.

Kakor za vsak boj, je treba torej tudi za tega priprave, tembolj ker se nahaja gospodarska moč večinoma v rokah nasprotnikov. A kdo naj te priprave izvede?

Posameznik ne more pričeti štrajka, to je gotovo jasno. Za tak boj je treba cele vojske, dobro pripravljene vojske z vsemi sredstvi in — z dobro organizacijo. A organizacija se ne more izvesti kar čez noč. Za njo je treba mnogo dela, čvrstega, zavednega dela, katero mora obsegati vse one, katerih se tiče boj ki pride danes ali jutri.

Delavsko ljudstvo se bori dandanes tudi na političnem polju. Ono zahteva volilno pravico, tiskovno svobodo, pravo zborovanja in združevanja, ali vedeti moramo in nikdar ne smemo pozabiti, da se bo delavski boj končno odločil na gospodarskem polju. Kar se v politiki pribori, mora služiti samo v ta namen, da se uvrsti moč proletariata za gospodarski boj. Ako se pribori n. pr. pravica združevanja s politiko — dobro; toda vedno je treba imeti pred očmi svrhu, tukaj torej pravico združevanja, katere mora delavcem omogočiti organizacijo. A namen organizaciji mora biti zopet gospodarski boj. Organizacija mora ustvariti ono edinstvo delavnega ljudstva, brez katere je vsako delovanje za njegovo osvoboditev nemogoče. Organizacija mora dramiti in vzbujati poučevati in izobraževati delavce, ona jih mora zdramiti, da začno s svojo glavo misliti, s svojimi očmi gledati v svet in končno s svojimi rokami poprijeti delo svoje rešitve.

V današnji razkosanosti smo slabi. Kapitalisti postopajo s „svojimi“ delavci, kakor se jim poljubi. V edinstvu smo močni, nepremagljivi. Toda to edinstvo ustvariti je jako težko delo, če je delavno ljudstvo tako nezavedno, da ne pozna vzrokov svoje bede. Kdor ne pozna vzroka svojega položaja, tudi ne more poznati sredstev za pomoč. Zato mora biti vzbujanje in izobraževanje ena glavnih nalog delavske organizacije. A končna svrha organizacije mora biti boj, ki naj zdrobi gospodarske verige, s tem pa tudi duševne.

NOVICE.

* Zagrebški sodrugi imajo v nedeljo ob 10. dopoldne na vrtu „Kola“ velik shod proti draginji.

* Hrvaškega igralca Andrijo Fijana so večeraj popoldne v Zagrebu pokopali. Pogreb je bil sijajen in udeležba velika.

* Avtomobilska nezgoda v Budimpešti. V četrtek ponoči se je zgodila v Budimpešti težka avtomobilska nesreča. V sled slabe razsvetljave je zadel neki avtomobil pri neki novi stavbi v težek tram, ki ga je nosilo osem delavcev. Tram je podrl delavce na

— To ne bo minilo! — je dejala Vlasovka. — Sicer pa pravite, da ne mučijo ljudi? — In zasmejala se je.

Sofja je potrkala s prsti po mizi in pripomnila:

— Važno je, da ne prenehamo z razširjanjem literature . . . Ali se ne bojite poti, Nilovna? — jo je vprašala.

Mati se je čutila užaljeno.

— Kdaj pa sem se bala? Tudi prvič me ni bilo strah . . . in sedaj naj . . . Ne da bi končala stavek, je sklonila glavo. Vselej, kadar so jo vprašali: Ali se ne bojite? Ali vam je prav? Ali utegnete? je čutila v podobnih vprašanjih prošnjo; zdela se ji je, da se ljudje napram njej drugače obnašajo kot med seboj. Kadar so nastopili dnevi bogati dogodkov, so jo izprva vznemirjali s svoje naglice in razburljivostjo, a kmalu se je privadila na naglico, in njeno srce je pod sunki teh vtiskov žežalo po delu . . . Tako razpoloženeje jo je navdajalo tudi ta dan, in tem neprijetnejše jo je dirnilo Sofjino vprašanje.

— Po nepotrebnem me vprašujete, če se bojim; — je vzdihnila. — Česa naj se bojim . . . boje naj se ti, ki imajo kaj . . . a kaj imam jaz? Le sina . . . Zanj sem se bala . . . muk sem se bala zanj . . . in tudi zase . . . a če ne mučijo ljudi, potem ni vzroka za bojaznen.

— Užaljena ste! — je vzkliknila Sofja. (Dalje.)

Kadila je cigareto, izpraševala in ni čakala odgovorov; mater in mladeniča je božala s prijaznimi pogledi svojih sivih oči. Mati jo je ogledovala in si mislila smeje:

— Tudi jaz sem prišla med ljudi . . . med dobre ljudi!

Znova se je sklonila k Ivanu rekoč:

— Le kmalu okreivate, sinček!

Odšla je v jedilnico. Tam je Sofja pripovedovala Saši:

— Tristo izvodov ima že gotovih! S takim delom se pokouča! . . . To je junaštvo! Veste, Saša, največja sreča je, živeti sredi takih ljudi, delati z njimi . . .

— Da! — je tiho pritrtilo dekle.

Zvečer pri čaju je Sofja rekla materi: — Nilovna, zopet boste morali na deželo . . .

— Zakaj ne! Kdaj pa?

— Čez tri dni — ali utegnete?

— Dobro . . .

— Peljite se raje! — je tiho svetloval Nikolaj. — Najmite poštne konje in pojdite po drugi poti, čez nikolski okraj . . .

Obmolnil je in namrščil čelo. To se ni podalo njegovemu obrazu in je nelepo in nekam čudno izpremenilo njegov izraz.

— Čez Nikolsko je daleč! — je pripomnila mati. — In drago je z vozom . . .

— Veste kaj . . . — je nadaljeval Nikolaj. — Jaz sem sploh proti tej poti. Nemiri so . . . nekaj ljudi so že zaprli, tudi nekega učitelja so že ugrabili, treba je opreznosti . . .

Dobro je, če počakamo nekaj časa . . .

ta. Eden je bil takoj mrtev, trije pa težko poškodovani.

*** Strela udarila v šolo.** V Blagaju pri Mostarju je bila te dni huda nevihta. Strela je udarila med poukom v šolsko poslopje in poškodovala mnogo šolskih otrok. Enemu učenec je poškodovala nogo, drugemu je strela očigledno levo roko. Dvema učencema pa so prizadejali steklene drobtine razbitih šip. — Strela je udarila skozi zaprto okno — občutne rane. Več učencev je ležalo vsled strele omamljenih po tleh; vendar se je učitelju posrečilo, da jih je spravil k zavesti. Tudi šolsko poslopje je bilo po strelji znatno poškodovano.

*** Osemnajst deklet utonilo.** V vasi Basard blizu Kronstadta na Sedmograškem se je opolnoči kopalo 20 rumunskih deklet v reki Allota po nasvetu domačega župnika, ki jih je utrdil v stari vraži, da jim to kopanje pomore do moža. Ker je na onem mestu voda zelo deroča, jih je reka odnesla in je osemnajst deklet utonilo.

*** Prva diplomatka je gđ. dr. Klottida Luisi.** Mlado doktorico prava je pred nekaj dnevi imenoval predsednik urugvajske republike v Južni Ameriki za atašea pri poslanstvu v Bruslju.

*** O avtomobilski nesreči v Parizu,** ki smo jo včeraj omenili med zadnjimi vestmi, se naknadno poroča, da je bila katastrofa veliko večja, nego je bilo soditi po prvih vesteh. Zgodila se je nesreča na mostu de l' Archevêché, ki premostuje južni rokav Seine, tekoč izpod otoka Cité, na katerem je znana velika cerkev Notre Dame. Deset minut pred 5. popoldne je prihajal avtomobilni omnibus (tako-zvan avtobus), na katerem so bili vsi prostori zasedeni, od botaničnega vrta. V nasprotni smeri, od trga Batignolles, je prišel drug omnibus, kateremu se je hotel prvi izogniti. Krenil pa je prehitro, tako da je prišel na trotoar mostu in se siloma zaletel v ograjo, ki se je kar zdrobila. Komaj trenotek je trajalo in omnibus z vsemi pasažirji je bil v reki. Med občinstvom je nastala grozna panika. Nekateri moški so poskakali v vodo reševati. Kmalu je prišla tudi požarna bramba na pomoč. Posledice katastrofe so bile grozne. Po nekaterih vesteh je 17, po drugih 20 mrtvih. Skoraj vsi drugi pasažirji so poškodovani. Samo dva moška sta se zadnji hip rešila, ker sta skočila iz avtomobila.

*** Nova mornariška nezgoda.** Pri vajah torpedovk v višini otokov Hyeres je torpedni razdiralec „Mousqueton“ trčil s podmorskimi čolnom „Trudent“. Obe barki sta močno poškodovani, Mousqueton je neraben.

*** Carnegie za civilne junake.** Amerikanski milijarder Andrew Carnegie, ki je nabral svoje ogromno premoženje z najdržnejšimi špekulacijami in z brezobzirnim izkoriščanjem delavcev, je dal italijanskemu kralju 750.000 dolarjev na razpolago, da jih porabi za nagrade, ki naj bi se izplačevale za junška dejanja v civilnem življenju. No, na tak način bi znal marsikdo biti „človekoljub“.

*** Nesrečni svatje.** O železniški nesreči v Ameriki, o kateri smo poročali v torek, se še javlja: V Nenhni v državi Wisconsin (Severna Amerika) je na križišču zadel železniški vlak ob „lojtrski“ voz, na katerem je sedelo 32 domov vračajočih se svatov; 13 oseb je bilo takoj na mestu mrtvih, 8 pa jih je bilo

težko ranjenih. Voznik in nekaj gostov je ostalo nepoškodovanih. Prah in gosta megla sta bila vzrok nesreči, ker voznik ni videl prihajajočega vlaka. Več svatov pa je vlak s tako silo treščil z voza v bližnji čuvajnico, da so pordeli lesene stene. Ponesrečenci so bili večinoma Poljaki.

*** Koliko je premoga na zemlji?** Na kongresu nemških naravoslovcov in zdravnikov v Karlsruhe je pred kratkim predaval prof. Englers o premogu in njegovi važnosti za nadaljni razvoj industrije in podal tudi statistiko premogovih zakladov. Koncem leta 1908 so cenili v Evropi okrog 700 milijard ton premoga; od te orjaške množice odpade na Nemčijo 416, na Anglijo 193, na Belgijo 20, na Francijo 19, na Avstro Ogrsko 17 in na Rusijo 40 milijard ton. Zedinjene države Severne Amerike posedujejo okrog 680 milijard ton premoga; na celi zemlji pa cenijo množino premoga na 8000 milijard ton. Nemčija ima svojega premoga še za 3000 let, Anglija za 700, ostala Evropa za 900, Severna Amerika za 1700 let. Če vpoštevamo tudi rjavi premog, so leta 1909 izkopali na vsej zemlji 1100 milionov ton premoga.

Svoji k svojim.

Znano geslo „Svoji k svojim“ se razlega po slovenskih krajih. Govori se o narodni osamosvojitvi na gospodarskem polju, a misli se na boljši dobiček domače buržoazije. Saj je naravno: Čim manjša je konkurenca, tem boljši profijt.

Nikakor ne zamerimo slovenskemu meščanstvu, če varuje svoje razredne interese s tistimi sredstvi, ki jih ima na razpolago. Vemo sicer, da je popolna narodna emancipacija na gospodarskem polju v dobi velekapitalistovskega proizvodjanja velika fraza, kajti česar Slovenci ne producirajo sami, bodo kljub vsem geslom kupovali drugod, kakor kupujejo tudi veliko večji narodi svoje potrebščine na svetovnem trgu. Toda meščani naj si uredijo svoje kupčije, kakor znajo, le od delavstva naj ne zahtevajo, da bi verjelo v ideale, kadar gre za čisto materialna vprašanja. Kupčija je kupčija, o narodnosti so nam pa sicer peli drugačne pesmi.

Razglasili so torej parolo „Svoji k svojim“. Delavstvo jim tega ne šteje v greh, ampak noče nič drugega, kakor da se more tudi samo ravnavati po tem geslu. „Delavec k delavcu“ — to je v delavski jezik prestavljena govorica buržoazije. Tega gesla pa se morajo delavci tembolj zavedati, čimbolj se meščanske stranke trudijo, da bi zamazale dejanske razmere.

S „skupnimi“ interesi bi buržoazija rada zakrila svoje razredne interese. Ampak kar je, je, in se ne da utajiti. Skupnih narodnih interesov ni narodna demokracija nikdar tajila; ali pravi narodni interesi rastejo na polju kulture. Kulturne interese slovenskega naroda pa bo morala socialna demokracija braniti proti tistim, ki hočejo delavce zapeljati s pretveznimi „narodnimi“ interesi.

Gospodarska vprašanja so, naj obrača buržoazija to reč, kakor hoče, razredna vprašanja. Če za skupnost vneti gospodje taje, pa poskusimo. Saj imamo tudi nekoliko slovenskih podjetnikov v Ljubljani, na Kranjskem, v Trstu, v Istri, na Štajerskem in na Koroškem. Naj zboljšajo svojim delavcem iz narodne solidar-

nosti mezde tako, da bodo zaslužili toliko, kolikor zaslužijo delavci enakih kategorij, recimo na Nemškem; naj regulirajo delovni čas kakor na Angleškem. Potem bomo videli, kaj je za narodno solidarnostjo. Ampak doslej vemo, da je velik del slovenskih podjetnikov v interenaci onalni zvezi delodajalcev. Kadar je bila v Ljubljani kakšna večja, n. pr. mizarška stavka, so se dali vsi slovenski podjetniki komandirati od nemškega ravnatelja nemške kranjske stavbinske družbe. Menda še ni poznano, da je ljubljanska gostilničarska zadruga brez pomisleka stopila v zvezo z nemškim pivovarniškim kartelom in nabrežinski kamnoseki znajo natančno povedati, kako so ondotni slovenski podjetniki pometali slovenske delavce na cesto in najeli italijanske stavko-kaze.

Gospodje znajo dobro računati. Slovenski delavec bodi „narodno-solidaren“ s svojimi izkoriščevalci, oni so pa lahko razredno solidarni s svojimi stanovskimi tovariši kateregakoli naroda in katerekoli vere. Samo tedaj, kadar je konkurenca nekoliko težja in so z drugimi kapitalisti kaj sprti, postanejo „narodni“. Tedaj naj slovenski delavci slovesno izjavijo, da se dajo samo od slovenskih izkoriščevalcev izkoriščati. Naj le računajo. Ampak delavci bodo računali po svoje. Velja naj: Svoji k svojim. Delavec k delavcu. Predvsem v organizaciji. Delavci imajo svoje gospodarske interese, ki se ne dajo izravnati z interesi izkoriščevalcev. Gospodarsko sodelovanje izkoriščanih z izkoriščevalci je norost. Delavec ne more iskati koristi drugod kakor v delavski organizaciji.

Tudi na kupčijem polju mora veljati to geslo. Kjerkoli je mogoče, naj delavec kupuje sam pri sebi, to se pravi, tudi kot konzumentje se morajo delavci organizirati, da prihranijo pri sebi dobiček, ki ga sicer vtika v žep profitar, naj je Nemeec ali pa Slovenec. In če se delavstvo s strokovnimi, konzumnimi in političnimi organizacijami okrepiča, se bo tudi kot proizvodit organiziralo v produktivnih združenjih. Tedaj bo najlepše izvedeno geslo „Svoji k svojim“.

A tedaj bo delavstvu tudi mogoče, da bo uspešno delalo za tiste naloge, ki so res narodne. Naše delavsko ljudstvo je izstradano; odkod naj kaj vzame za šole, za umetnino, za literaturo, za gledališče, za koncerte? To so narodni interesi. Izobražen, duševno močan mora biti narod, da more tekmovali z drugimi. Ali kdo mu daje kulturne moči? On naj daja svojo delavno moč za počen groš iz „narodne solidarnosti“, kadar pa za htevaj v imenu narodne solidarnosti, tedaj „Kranjec moj mu osle kaže“.

Razredni boj ni fraza. Dokler izkoriščevalci ne odnehajo od njega, ne morejo odnehati delavci. Razredni boj je živa potreba slovenskega naroda, ki je v ogromni večini proletaričen narod. Če zmaga delavstvo v razrednem boju, je šele narod dovolj močan za višje narodno življenje. Danes razume tudi slovenski delavec, da potrebuje v tem boju zaveznikov, katerih ne dobi nikjer, kakor pri razredno zavednih, socialističnih delavcih vseh narodov. Delavska mednarodnost je pogoj za narodni napredek Slovencev.

Poslajte naročnino, če je še niste!

Njegovi ženi bi bilo ljubše, če ne bi bilo treba tako varčevati; rada bi imela novo pohištvo; najbrže tudi lepše toalete in nakit. Toda to so želje. Žalostno je, da se ne izpolnjujejo, ali Emma ni izmed tistih žena, ki imajo veliko hotenje in lahko postanejo velike grešnice. Košček sreče si je ukradla, pač tudi najbrže le zato, ker je bila prilika tako ugodna, tako mikavna, ker se je greh kar sam nastavljal. Fabricio Arcieri je tovarš njenega moža, vsak dan v njegovi pisarni, v njenem stanovanju. Prijatelj njenega moža, njegov ljubljenec. Ali kaj se ona zaveda velikosti izdajstva? Le tega se zaveda, da mora neprenehoma trepetati. Vse njeno življenje je strah. Vsak poljub in vsak objem je plašen. Vsak korak in vsak šum je žuganje. Skrivati se je treba pred možem, pred posli. Pa da ne bi kaj zaslužili ljudje . . . ki že davno več nego slutijo.

To ni sladkost skrivnosti; le večen mrak je. Tristi amori! Eine trübseilige Liebe! Turbna ljubav — bi se nemara hrvaško najboljše reklo. Močni značaji bi razvozlati tako ali pa tako, ali pa bi razsekali vozal.

Kako se je Carliju zjasnilo, je nazadnje vseeno. Namesto slučajja s falzifikacijo njegovega podpisana na grofovi menici bi bil lahko drugačen slučaj odstranil mreno z njegovih oči. Vse bi se končalo ravno tako, to se pravi, ne bi se pravzaprav nikakor končalo. Emma ne bi nikdar imela moči, da bi odšla od doma, kakor ni imela moči da bi se bila ločila od Fabricija. A Carli? Če bi žena sama odšla . . . pa bi bila pač odšla; da mu le ne vzame otroka. Bilje je, da ni odšla. Zakaj otrok bo potreboval mater in situanga razlaganja ne bo treba. Carli zna besneti, zna jokati; ne udari, ne ubije, ne spodi žene, ali tudi ne odpušča in ne pozabi. Pod eno streho bosta živela, pa

Ljubljana in Kranjsko.

— Naloga vseh ljubljanskih in okoliških sodrugov je, da pridno agitirajo za nedeljski shod. Popoldnevna ura se je določila nalašč na željo delavskih žena, ki se dopolne zaradi domačega dela ne morejo udeležiti shoda. Stranka jim je hotela dati priliko, da se tudi one udeležijo te manifestacije, ki se jih ne tiče nič manj kakor moških, deloma pa še bolj. Delavci naj torej upozore žene na to priliko. Popoldne je dosti dolgo, da ga bodo po shodu lahko porabili za razvedrilo. Za večje izlete je čas itak že pri kraju, tisto uro, ki je potrebna za shod, pa lahko žrtvuje vsak, komur je na tem, da izrazi delavstvo svoje mnenje o draginji. Nekatero vesti javljajo, da se je med Avstrijo in Ogrsko doseglo zblizanje, da bo dovoljen uvoz argentinskega mesa in da pride iz Srbije 16.000 zaklanih prašičev. Neki dunajski list trdi, da so v najvišjih krogih spoznali potrebo mesnega uvoza in da je to uplivalo tudi na ogrsko vlado. Ali s tem še niso rešena vsa vprašanja. Tudi stanovanja in industrijski produkti delajo delavstvu velike skrbi in če se je doslej res kaj doseglo, se gotovo ne bi bilo, ako bi bilo ljudstvo molčalo. Kdor ne kliče, ga ne slišijo, kdor ne trka, mu ne odpro. Zato je treba, da potrkamo na vrata parlamenta, da se ne bodo odpirala samo militarizmu, ampak najprej ljudstvu. Zatorej na delo za naš shod!

— Na važno konferenco, ki bo v petek ob 8. zvečer v društvenih prostorih (Selenburgova ul. 6 II, nagstr.), vabi vse podružnične odbore ljubljanske in okoliške zupnike ter odbornike strokovnih organizacij. O srednji odboru „Vzajemnosti“.

— Z liberalnega močvirja v Spodnji Šiški. Sodružica iz Sp. Šiske nam piše: Pri zadnji občinski volitvi je tudi mene radovednost gnala na ulico, da sem si ogledala vso stvar. Vtisi, ki sem jih odnesla, niso najboljši. Naglašam, da nisem v množici nikjer slišala socialistov, da bi blatili svoje nasprotnike, pač pa je narodno-napredna jara gospoda obmeta-vala nas socialiste z najsmrdljivejšimi lažmi in najnemarnejšimi psovki. Pristopila sem k večji purgarski družbi, kjer so mi bili vsi razen ključavničarskega mojstra g. Kmeteca neznanzi, s hudo vnmemo in z veliko slastjo so ravno mlatili po rdečkarjih: zlagani kompromis z nemškimi nacionalci, krvava nedelja na Dunaju — vse, prav vse naj bi pomagalo smešni šišenski purgariji, da spleza po delavskih hrbtih na občinskega konjiča. Drugje je besedoval modrijan drobne glave in širokih ust: „Če mi boljše nočem dati delavcem dela, morajo od laškote pocrkati“. Ali čujete, delavci, odanes naprej ne garate več za kapitaliste, na robo, oni delajo za vas. (Ali je nemara krompir zato tako drag, ker ga sade in koplejo tako žlahtne roke?) Ali možakar se ni ustavljal pri tej modrosti, pogumno je šel korak naprej rekoč: „Najboljše je, če še nocoj napravimo sredi Šiške velikansko grmado, če z mečem nanje vse socialne demokrate in se žgemo te hinavce, te goljufe, te pse . . .“ (Zmotiti se je pozabil, da bi jim bil rekel: ljudje!). Na najmanjši ugovor iz liberalnih vrst ni naletela ta surovina, ki

Grešna ljubezen.

(Prva predstava v slovenskem gledališču dne 28. septembra.)

„Tristi amori“ je v originalu naslov Giacosaove drame, ki je prišla snoci tudi na naš oder in ta naslov pove res, kar ima povedati. Na nekaterih nemških gledališčih so jo krstili za „Sündige Liebe“ in tako je imenovana tudi na našem gledališkem listku: Grešna ljubezen. Ali to se ne vjema. „Tristi amori“ je drama malomestnih in malomeščanskih razmer. Giacosa se tukaj ne bavi s problemom prešestva in greha, temveč slika res tužno ljubezen malih, plašljivih ljudi v mali okolici, kjer ni ne širokega obzorja, ne velikega dela; ljudje opravljajo svoje posle po uri in po navadi, ples v klubu je dogodek za družbo, sosed ve, kaj se kuha pri sosedu, in če v tem ali v onem zakonu ni kaj v redu, šepeče in klepeče vso mesto, le tisti, ki so prizadeti, seveda ne opazijo ničesar. V tem milieju se ljudje pozivajo na dvoboje, če je kdo koga pocukal za rokan, pa se ne bijejo in to je nazadnje vseeno. In drame življenja se vlačijo ob tleh. Ljudje trpe, pa ne znajo napraviti koncev; čutijo, da bi bilo treba kaj ukreniti, pa se ne morejo odločiti nikamor, imajo želje, pa ne volje, jezo, pa ne moči. Tu se drame ne končavajo in ne rešujejo. Tu je življenje tužno in ostaja tužno, ali tragedija se ne razvije iz njega.

Slikati milieu in ustvarjati atmosfero — to so sploh glavne lastnosti Giuseppe Giacosa, starejšega italijanskega pisatelja (rojen je bil 21. oktobra 1847.), ki pa se sme zlasti z deli svoje poznejše dobe prštevatil modernim avtorjem. V svoji mladosti je bil odvetnik, pa se je že takrat učil gledati ljudem v dušo.

Čeprav ni vedel takoj natančno, kaj početi s svojimi sposobnostmi, so vendar že prva njegova dela kazala ne vsakdanjo samostojnost. V Italiji je doživel v sedemdesetih letih velik uspeh z dramo „Partija šaha“, kar ga je očitno spodbudilo. Čimdalje bolj se je emancipiral od starih tradicij, ki štrle kakor pterofakti v sedanost, boljbolj se je poglobljal v življenje in se postavljajal na realna tla. Obenem si je pridobil veliko tehnično izurjenost, ki zasluzi resnično priznanje zlasti v taki drami. kakršna je „Tristi amori“.

Treba je velike ustvarjajoče in upodabljaljoče moči, da se more iz take obratljive snovi na taki navidezno nedramatični podlagi izdelati drama, kateri se mora ne glede na to ali one pomisleke brezpogojno priznati umetniška veljava in ki more od začetka do konca držati zanimanje gledalca na vrvcu. Po stanovanju odvtnika Carlija mora plavati gosta, težka atmosfera; življenje teh ljudi se more videti skoraj brezbarvno, dolgočasno. Skoraj bi dejal: Ta drama mora biti dolgočasna; ali če je njen prostor na odru ne sme učinkovati dolgočasno . . . To se je Giacosi popolnoma posrečilo; in kdor more rešiti tako nalogo, je umetnik.

V „Tristi amori“ ni „junaka“. Samo navadni ljudje nastopajo, vsakdanji ljudje, ne posebno hudobni, ne posebno plemeniti, po srednji meri prikrojeni egoisti, ki še v svojem egoizmu ne morejo postati veliki. Ginho Carli je odvetnik, ki je začel v siromašnih razmerah, pa bi rad „prišel naprej“. Ob sami misli na bodočnost ne užije nič sedanosti. Priden delavec je, ali menda ne iz posebne ljubezni do svojega dela, ne iz notranjega nagona, temveč ker mora človek v njegovem položaju delati, da zasluži denarja za vsakdanje potrebe in za hčerkino doto. Delati in varčiti.

ne bosta živela skupaj . . . „Tristi amori“ je drama filistrskega življenja.

Premiera na slovenskem odru je pokazala mnogo legepa in bi jo pristeli boljše, vendar pa ne najboljše predstavam. Naši igralci pa imajo sposobnosti, da bi to lahko še znatno dvignili. G. Nučić kot Carli je bil v celoti dober, v nekaterih momentih odlični. V drugem dejanju se je jako visoko dvignil, ko je začel slutiti in nazadnje spoznal. Zlasti je njegova mimika tukaj živo izražala, kako se mu rode misli pod lobanjo in kako ga preletavajo nenadni občutki. Vendar bi iz svoje vloge lahko še marsikaj izčrpal, kar se mu bo gotovo posrečilo, če se še nekoliko globje zamisli vanjo — Emo bi kazalo nekoliko drugače interpretirati, nego je storila ga. Danilova, ki je pač igrala jako lepo in po svojem osnutku tudi dosledno, njena Emma je bila že od začetka preveč objakana in njeno vedenje napram možu in ostali okolici vendar premalo pretvarjaljoče. Zalosten moment njenega ljubavnega življenja tiči zlasti tudi v tem, da se mora vedno pretvarjati, da mora igrati komedijo, ki presega njene moči. O g. Skrbina s k u bi bilo reči, da je bil dober, če ne bi bila vloga nekoliko tuja njegovemu značaju, kar je pač težko premagati. Tako je bil tudi g. Danilo dober, ali bi se moral bolj spominjati, da ima — kakor pravi njegov sin — aristokratske allure. Kanettijev vloga je prav dober absolviran gosp. Bukšek; nepotrebno je bilo podčrtavanje nekaterih besed in stavkov, ki so pač značilni, ki pa jih izreka povsem naivno. Malo vlogo služkinje je dobro opravila gđ. Rakarjeva. Morda se zmenimo o predstavi še po reprizi. — an.

nosi v Šiški veliki zvonec, jaz sem pa ogorčeno pokazala tej gosposki sodrgi hrbet: usitljiv alkoholski duh mi je razodeval, da tudi moje telo ni varno pred to neolikano drhaljo — Štepičevo vino in „narodna zavednost“ sta jim popolnoma omračila um. Prav toplo priporočam liberalnim kolovodjem, da napravijo konec tej posirovelosti v svojih vrstah, da vzdignejo svoje ljudi iz blata, v katerega se vse globokjeje pogrezajo. — Vse to je gola in čista resnica, storila sem le svojo dolžnost, da sem pokazala javnosti, s kakšnimi neproduktivnimi deskami imajo nekateri Šiškarji zadelane še svoje oči. S tem končam svoje vrstice, ki so prve iz mojih rokov, ne vem pa, ako so zadnje. (Upamo, da niso zadnje! Op. ur.)

— **Is tobačne tovarne** nam prihajajo neprenehoma tožbe o čudnih razmerah, ki vladajo v tem erarnem podjetju. Razdelitev dela je naravnost pod psom. Tako je v skladišču pri splošni manipulaciji vpisanih okoli 80 delavcev, faktično pa jih dela v tem oddelku le 30—35, vsi ostali pa so dodeljeni drugim oddelkom. Tisto delo, ki je določeno za 80 ljudi, mora opravljati 35 delavcev. Po zimi se pa še to število skrči za 8 mož, dočim se delo še pomnoži, ker je treba spravljeti sneg z dvorišča. Delavstvo gara na tem oddelku kot črna živina, predstojnikom je pa še vse premalo. Apeliramo na vodstvo tovarne, da napravi tem nerednim in neznosnim razmeram enkrat kraj in konec in da določi za skladišče toliko ljudi, kolikor jih spada k splošni manipulaciji, da ne bo delal kakor doslej, eden za dva. Če ima država polna prgišča denarja za dreknate in kanone, je tudi poštna razdelitev dela v tobačni tovarni ne spravi na kant, tem manj, ker bo v tekočem letu iztisnila okroglih 70 milijonov več iz tobačnega monopola. Odpomoč je nujno potrebna, zakaj tudi tobačno delavstvo pozna besedo: pasivna rezistenca.

— **Odbor pevskega zbora „Vzajemnosti“** je na svoji zadnji seji sklenil vpeljati pevsko šolo, ki se prične v sredo, dne 4. oktobra in bo pouk tekom zimse sezone vsako sredo. Začetek točno ob 8 zvečer. Vsi sodelujoči člani pevskega zbora „Vzajemnosti“ imajo brezplačen pristop. Kdor še ni član „Vzajemnosti“, pa bi se rad udeleževal poduka, naj se vpiše. Za vsakega pevca je največjega pomena, da si pridobi tudi potrebna teoretičnega znanja. Zato se razume samo po sebi, da bodo vsi člani porabili priliko, da se temeljito izveščajo. Vabljeni so pa tudi drugi sodrugji, ki imajo veselje za petje. Odbor pevskega odseka bo ustrezal vsem potrebam, kolikor bo mogel.

— **Novi člani za pevski zbor „Vzajemnosti“** se sprejemajo vsak terek in četrtek pri pevskih vajah, ki so redno ob osmih zvečer.

— **Solo za glasovir** otvori pevski odsek „Vzajemnosti“ za zimsko sezono. Priglasje sprejema pevovodja sodrug B a l o g od 1. okt. dalje vsak dan od 4. do 6. popoldne, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. popoldne v društvenih prostorih, Selenburgova ulica 6. v drugem nadstropju. Kdor hoče, se pa tudi lahko vsakčas pismeno priglasijo odboru pevskega zbora „Vzajemnosti“, pod enakim naslovom. Vpisnina za ta pouk znaša enkrat za vselej 2 kroni, mesečna pristojbina pa 5 kron. Poučuje se v slovenskem in nemškem jeziku. Upozarjamo na to solo starše in mladino.

— **Češki krožek** priredi kakor lani tudi letos „Češko-slovenski klub“, in sicer v dveh tečajih. Prvi je za začetnike, drugi pa za one, ki že nekaj znajo. Oba tečaja bo vodil tajnik kluba g. V. M. Zalar. Sestanek onih, ki se nameravajo udeležiti tečajev, bo danes zvečer ob 8 v „Prosvetni“ sobi v „Mestnem domu“.

— **Nagla smrt.** Ko se je v sredo official „Mestne hranilnice“ Ivan C o l n a r doma napravil za izprehod, je padel na obraz in vsled kapi takoj umrl. Pokojnik je bil epileptik. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico k Sv. Križu.

— **Umril je** v sredo ob 7. zvečer v Sp. Šiški posestnik Jakob Burger, ki je bil svoječasno tudi župan v Spodnji Šiški. Preteklo nedeljo se je še udeležil občinskih volitev.

— **Z drevesa padel.** Predčerašnjim popoldne je splezal na Vodmatskem trgu 9 letni paznikov sin Viktor Čampa na drevo. Zlomila se je veja in Čampa je padel z višine 5 m na tla ter obležal z zlomljeno levo nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnico.

— **Rep ali napad iz maščevanja?** Dne 2. septembra je bil semenj na Veseli gori, kamor je gnal par volov tudi 70 let stari Janko Urbančič z Dol. Sevnice s svojim sinom Nacetom, kateri je pa šel domov že pred očetom. Stari Urbančič se je domov grede oglašil tudi v Smrketovi gostilni v Gorenji vasi, kjer je bil med drugimi gosti tudi dvajsetletni posestnikov sin Franc Kolenc. Ko je ta videl, da se okoli 10. zvečer odpravlja iz gostilne stari Urbančič, s katerim sta se preje nekaj zbadala v gostilni, je odšel pred njim iz gostilne in počakal Urbančiča za neko miljo. Ko je prišel stari Urbančič mimo, ga je udaril Kolenc s kolom po glavi, ga vrgel v mejo, se nekaj kregal nad njim in mu siloma vzal nove hlače, ki jih je bil kupil Urbančič

na sejmu. Ker je stari Urbančič vpil, mu je prišel na pomoč njegov sin Nace, ki je slisal vpitje. Tega se je Kolenc zbal in zbežal s hlačami. Ni še pojasnjeno, ali je morda mislil Kolenc, da ima stari Urbančič s seboj denar za prodane vole in če mu je mislil vzeti ta denar — ali je bil le jezen na Urbančiča, ker ga je zbadal ali pa je morda izvršil napad iz gole nagajivosti, ker se ga je bil preje precej nalezel. Zagonetni slučaj bode že pojasnila tozadevna preiskava.

— **Kinematograf „Ideal“** Danes priljubljeni večer smeja s lepimi slikami. Jutri „Draginjske demonstracije na Dunaju in pogled na opustošenja“. V t r e k „Zrtve alkohola“, senzacijska drama, dolgotrajna 800 m.

Štajersko.

— **Hrastnik.** V nedeljo popoldne ob 3. uri se bo vršil v Hrastniku shod z dnevnim redom: Draginja in delavsko ljudstvo.

— **Shod proti draginji.** V C e l j u bo v nedeljo 1. oktobra ob 2. popoldne ljudski shod proti draginji, ki ga sklicuje organizacija socialno-demokratske stranke. Shod zboruje pri „Zelenem travniku“. Vse sodruge vabimo da se udeležijo tega shoda, ki je važen z ozirom na otvoritev državnega zbora in na celjske lokalne razmere.

— **Nadležni roparji.** Iz Kozjega poročajo: Že skozi tri tedne so pravi strah in nadlega Vodicam in drugim ob štajersko-hrvaški meji ležečim vsem mladim hrvaški roparji, ki hodijo pleniti čez mejo pozno v noč. Vse jim je prav, kar jim pride v roke: denar, obleka, obutev, jedila, vino i. t. d. Navadno se obnašajo zelo drzno in groze kmetu, ki hoče klicati na pomoč, da ga takoj pošljejo na drugi svet. Samo v V o d i c a h so že oropali osem kmetov. Najbolj drzno so se obnašali pri kmetu C e n t r i h u. Iz kleti so mu odnesli sod vina ter so ga na dvorišču med njim izčili oziroma izpraznili. Orožništvo sicer marljivo zasleduje roparje, a doslej brezuspešno.

Trbovlje proti draginji.

Trbovlje, 23. septembra.

O veličastnem protidraginjskem shodu in demonstracijskem obhodu, ki ga je priredilo trbovljsko delavstvo v petek dne 22. t. m. je „Zarja“ ob kratkem že poročala; tu sledi podrobno poročilo:

Shod je bil sklican na 6. uro zvečer in sicer na obširni vrt gosp. Pravičič v Lokah. Okrog petih je kazalo, da bo nagajal dež; pričelo je rositi in marsikdo je bil že v skrbeh, da slabo vreme ostraši delavske množice. Toda okoli pol 6. je bilo vzlic rahlemu dežju videti, kako so se polagoma vile od vseh strani, kjer se nabujajo delavske hiše, dolge vrste delavcev-rudarjev, ki so hiteli na shod, neoziraje se na blato in dež. Vrt se je začel polniti; ob tričetrt na 6. je dež popolnoma prenehel in kmalu je bil vrt, ki sprejme dobrih 1000 ljudi, premajhen. Vedno in vedno pa so prihajale nove trume, ki so postajale okoli vrta, po cestah, kjer je bilo sploh kaj prostora. Ob 6. zatuli sirena in zopet vidiš bližati se nove trume rudarjev, delavcev in delavk, ki prihajajo naravnost iz jam in iz delavnice, tako da je nastala na zborovališču velika gneča.

Ko je povzel sodrug S i t t e r besedo, da otvori shod in pozdravi navzoče, je nastala tišina, kakor da so vse te ogromne množice enomislno ene volje. Ko je bil nato sodr. Sitter izvoljen za predsednika, je ta podelil besedo sodr. Tokanu. Sodr. T o k a n je v kratkem, toda jedrnatem govoru orisal oderuško politiko agrarcev, katerim daje vlada ne samo potuho, temveč jih naravnost podpira z raznimi premijami, subvencijami itd. Vlada naj izve — je dejal govornik — da ni samo nezadovoljno delavstvo po velikih mestih, temveč da je tudi delavstvo po deželi, zlasti v rudniških krajih ogorčeno nad umetnim pospeševanjem draginje, ki tira delavstvo v obup. V Trbovljah, ki je popolnoma delavski kraj, imamo pravico zahtevati od občinskega zastopa, da se pridruži našemu pritožni ter v imenu cele te velike občine vpošlje na ministrsko predsedstvo resolucijo, v kateri bodi izražen protest proti obstoječim draginjskim razmeram in zahteva, da se uporabijo vsa sredstva za odpravo in ublažitve neznosne draginje, zato se podamo po končanem shodu vsi na županstvo, kjer izroči deputacija to resolucijo g županu.

Na to je sodrug Sitter prečital najpoprej resolucijo, v kateri izraža trbovljsko delavstvo simpatije dunajskim sodrugom. Resolucija se glasi:

„Današnji ljudski shod izraža svoje globoko ogorčenje nad tem, da odgovarja vlada na opravljene zahteve stradajočega delavskega ljudstva s puškami in bajoneti, namesto da bi nujno ukrenila vse potrebne korake in svrhu ublažitve obstoječe draginje; shod izraža nadalje svojem na Dunaju dne 17. septembra 1911 padlih žrtveh kakor tudi množičnim ranjencem najglobokjeje sožalje. Vpricho krvavih žrtveh dunajskih na shodu zbrani izjavljamo, da ne bomo preje mirovali, dokler vlada in parlament ne vporabita poštenih in izdatnih sredstev zoper neznosno draginjo in dokler se resno ne odpoveža ljudstvo odirajoči caristi

in trgovinski politiki.“ Nadalje je prečital resolucijo, ki smo je objavili že v soboto in končno resolucijo, ki naj jo odpošlje občinski zastop predsedstvu ministrskega sveta. Vse tri resolucije so bile sprejete z velikanskim navdušenjem. (Konec prih.)

Koroško.

— **Sodruge v Možicah in v Črni** upozarjamo na rudarska shoda, ki bosta v nedeljo 1. oktobra. V Možicah je shod ob pol 12. popoldne v gostilni g. Toffa, v Črni pa ob pol 3. popoldne v gostilni Franca Kruljca. Seveda sta shoda javna in ima vsakdo pristop. Poročal bo rudarski tajnik iz Trbovelj sodrug T o k a n. Vsak zavedni rudar bo skrbel, da bosta oba shoda čimbolje obiskana. V sedanjem za delavce tako izredno kritičnem času je to posebno važno.

— **Poskušeni samomor vojaka.** V B e l j a k u se je ustrelil s službenim revolverjem neki korporal gorskega topničarskega polka št. 3. Kroglja mu je predrila desne prsi; rana je smrtonesna. Vzrok samomora je še neznan, kakor navadno pri vojakihi.

Goriško.

— **Izvrševalni odbor okrajne organizacije** v Gorici ima svojo sejo v nedeljo, dne 1. okt. ob 10. dopoldne, v „Delavskem domu“, ulica Tre Re 16. — Nihče naj ne manjka.

— **Podgora.** V pondeljek zvečer je krajni politični odbor sklenil, da skliče z ozirom na poziv deželnega političnega odbora, protestni shod, da se s tem tudi podgorsko delavstvo pridruži manifestacijam in protestom delavstva cele Avstrije. Shod bo v p e t e k d n e 29. t. m. ob 6. zvečer v dvorani g. B r e g a n t a. Govorila bosta sodr. d r. T u m a v slov. in sodr. C a l l i n i v italijanskem jeziku. Politični odbor je sklenil sklicati shod ob 6. t. j. takoj po delu, da bodo imeli priliko se ga udeležiti tudi delavci in delavke iz bližnjih furlanskih krajev, ki delajo v podgorsko papirnico in v tržaški predilnici. Da podgorsko delavstvo ne sedi na cveticah, ni treba posebej omenjati, in draginjska epidemija je začela tudi med nas, zato je upati, da bode, shod našim razmeram primerna manifestacija. Delavci in delavke podgorske! Pridite vsi do zadnjega na ta shod, da bote slišali o pravih vzrokih draginje in se prepričali, da ni tako kakor piše in pripoveduje umazano klerikalno časopisje. V petek torej vsi na shod!

— **Protidraginjska demonstracija v Nabrežini.** V pondeljek 25. t. m. je bil v Nabrežini shod zoper draginjo, ki se je razvil v impozantno protidraginjsko demonstracijo. Shod je bil napovedan ob 7. zvečer, toda ob pol sedmih je bila dvorana in galerija v dvorani Grudnove gostilne nabit polna. In niso bili še vsi. Se so delavci prihajali in prihajale so delavske gospodinje. Ob 7. je bilo pred dvorano prav toliko ljudstva, kolikor ga je bilo v dvorani. Točno ob napovedani uri otvori ob odprtih knjih shod v imenu krajne organizacije nabrežinske sodr. F r a n d o l i č. Takoj nato se razvije z galerije velika ideča v črne trakove odeta zastava z napisom: „Kruha hoče-mo!“ V dvorani zaori aplavz in kliči „Kruha hoče-mo!“ „Proč z izkoriščevalci!“ se mešajo s klici „Živela revolucija!“ „Živela komunizacija!“ „Došti je trpljenja in stradanja!“ In razburjenost je razumljiva, ako pomislimo, da je v tem malem obrtnem kraju draginja večja kot kjersibodi drugje in da so delodajalci ravno v pondeljek zvišali v svojih barakah kosila za 12—14 vinarjev. Končno se je vendar posrečilo sodrugom F r a n d o l i č u otvoriti shod in sta bila on in sodr. M a r i c a izvoljena v predsedstvo. Sodr. Marica se je nato v nagovoru najprej spomnil dunajskih žrtveh ter predlagal resolucijo, ki jo je zaradi imenovanih žrtveh sprejel shod delavcev v Gradcu. Navzoči so v znamenje sožalja vstali in zopet so po dvorani zagrmeli viharni kliči zoper vlado, ki nam daje namesto kruha svinčene kroglice. Nato je poročal o draginji, njenih vzrokih in posledicah sodr. R e g e n t iz Trsta. Ostro je napadal vladno politiko in od vlade podpirane zločinske izkoriščevalce ljudstva, ki se ne ramujejo polniti svoje blagajne na račun ljudske bede in ob grobovih izlakotnih delavcev. Ostro je ožigosal izdajalsko postopanje raznih poslancev, ki pri volitvah obljubujajo, v parlamentu pa delajo zoper vse, kar bi utegnili počlovečiti življenje delavstva. (Kliči: proč z Grigorinom, proč s Šušteršičem, tajnikom in vladnim lokajem.) V Nabrežini je pa tudi nezasišana draginja stanovanj in je zato govornik kritiziral brezbriznost občinskih očetov, ki nimajo najmanjšega smisla za blagostanje in zdravje občinarjev. In razburjenost je naraščala čim je bilo iz poročila jasnejše, da nima delavstvo od nedelavskih zastopnikov in od sedanjega sistema pričakovati drugega kot bedo in trpljenje. Za sodrugom Regentom je govoril v italijanskem jeziku burno pozdravljen tržaški deželni poslanec sodr. P e r e z. Tudi on je ožigosal vladno politiko in je svoj govor zaključil z željo, da čimprej nastopi čas, ko ne bo več naša zastava v črne trakove odeta, ko ne bo več na njej zapisano „hoče-mo“

kruha“, ko bo mogočno v solnečkih žarkih plapolala v zraku z napisom „Hoteli smo in smo zmagali!“ Govorili so še sodrugi M e k i n d a, M a r c h i o l l i, deželni poslanec tržaški S i m o n e t a in končno sodr. M a r i c a, ki je lepo dokazal, da se je vse podražilo, le plače pa so ostale stare. Končno je bila sprejeta resolucija, ki protestira zoper protiljudsko vladno postopanje, zoper brezbriznost nabrežinske občine, od katere zahteva, da napravi v najkrajšem času korake zoper splošno draginjo, zlasti pa zoper stanovanjsko draginjo z zgradbo delavskih hiš. Razburjenje in ogorčenost je naraščala. Zdajci zaori v dvorani mogočno delavska maršalježa in med tem, ko se dvorana prazni, je ljudstvo že uvrščeno v mogočnem sprevodu, ki je obšel nabrežinske ulice pojoč delavske bojne himne. Pripravljen je bil policijski aparat, ki pa ni imel prilike nastopiti.

— **Nesreča na delu.** Iz Podgore javljajo: Dne 23. t. m. ob poldnevih zjutraj se je zopet dogodila velika nesreča v papirni tovarni. Pri novem papirnem stroju je prišel 21 letni mladenič Maks Koman iz Solkana z desno roko pod valjar, ki mu jo je do prečiba popolnoma zmel. Režeža niso mogli koj rešiti; morali so parni stroj ustaviti, potem valjarje vzdigniti, kar je trajalo četrt ure. Ob 7. so ga odpeljali v bolnišnico usmiljenih bratov v Gorici. Tako gre v Podgori venomer dalje.

— **Ponesrečeni roparski napad.** Iz Komna poročajo: Dne 26. t. m. ob pol 9. dopoldne je šel g. Anton Leban, ravnatelj v p., na sprehod v smeri proti Gorjanskemu. Ob polovici gorjanske ceste je krenil skozi borov gozd proti Preserjem, hotel je potem mahnuti skozi Preserje v Sveti in od tam čez gozd Drago zopet domov v Komen. Sredi preserskega gozda ob cesti je skočil nakrat mlad nepoznan mož, oborožen z mogočno gorjačo (polenom) proti ravnatelju Lebanu, hotel je mahnuti po glavi. Leban je bliskoma segnil z desno roko v levi žep svoje sukuje nad telovnik, kakor da prijemlje za revolver, ki ga pa ni imel s seboj. Lopov se je prestrašil in skočil s ceste preko gozda ter zbežal urnih krač v gozd in se izgubil v goščavi. Leban ni potem nadaljeval svojega izleta, ampak se je obrnil po gorjanski cesti v Komen in prijavil orožnikom svoj dogodek. — Enak napad se je dogodil pred mesecem dni skoraj na istem mestu. Komenska žena Pavla Godnič hodi po dvakrat na teden v Trst prodajat razno blago. Vračajoč se v Komen pa prinaša komenski gospodi raznega blaga — rib, zelenjadi in drugih potrebščin. Tudi njo je ustavil mlad lopov, rekoč: „Doli planijer (jeras) in ven denar!“ Žena pa je segnila v žep, da poišče „fovē“ (krivec); lopov se je prestrašil in pobegnul. Vsa prestrašena je prišla žena domov, nogi sta se ji tresli in komaj je prišla k sebi.

Trst.

— **Vinska trgatve.** Pišejo nam: Mladeniški odsek „Ljudskega odra“ priredi v nedeljo 15. t. m. v D e l a v s k e m d o m u v Trstu ul. Boschetto 5. v i n s k o t r g a t e v. O tej prirreditvi naše mladine se čujejo različne stvari, o katerih se želi, da bi ostale tajne, pa ne morejo. Veselica bo v vseh prostorih Delavskega doma. Velika dvorana bo izpremenjena v prav velik vinograd. Tam bo rastle grozdje vseh vrst iz Istre, Dalmacije, s Krasa in iz tržaške okolice. Tam bodo smeli tatovi opravljati svoj posel. Kriz je le, da so naši mladi najeli ogromno število paznikov, ki bodo v starookoličaniki noši, prežali na tatove. V sobo poleg dvorane so nanesli mladi vse polno debelih knjig. Povedali so nam, da so to zakoni, po katerih se bodo sodili tatovi. Državni pravdnik, ki ga je sam frak in očala, je v Ribnici naročil zgodovinske vislice. Mož je strog in naša dolžnost je, da že sedaj opozorimo kolege tatove, naj se ga varujejo. Kolege tatove? Seveda. Krasti je naš navadni posel pri takih veselilih, Poleg strogega državnega pravdnika bomo imeli tudi Azeve. Dražestne družice, ki bodo razprodajale različne stvari, bodo imele tudi nalogo siliti občinstvo na tatvino, pa tatove potem izročati sodniji. Torej pozor! Res je, da bodo na razpolago trije odvetniki. Pa kaj, ko je sodnija sestavljena iz samih reakcionarjev! Župana bomo tudi imeli. Govorili smo ž njim. Našli smo ga v občinski pisarni. Zelo resno se je držal in se boji, da ne bi nastali na dan trgatve kakšni kravali. Imeli bomo tudi zgodovinski muzej. Včera so z avtomobilom pripeljali v Delavski dom svečo, s katero je bil razsvetljen svet, preden se je ustvarilo sonce. Poleg vsega tega in drugega bo naš pevski zbor prepeval domače pesmi in poseben močan orkester bo skrbel, da bo mladina imela kaj opravka tudi s plesom. Drugega ne smemo povedati. Saj veste Diplomatična vpsašanja . . .

— **„Rdeči večer“** so uprizorili v korist „Zarje“ dne 22. t. m. svetokrižski sodrugji. Vrli sodrugji so na tem sestanku sklenili, da z agitacijo ne ponehajo poprej, dokler ne bodo naročeni vsi sodrugji na „Zarjo“, oziroma, da ne bo nobenega, ki bi pri naročbi „Zarje“ ne bil soudeležen. Poleg tega so sklenili trajno nabi-

ranje za tiskovni fond ob vsakokratnem plačilnem dnevu. Jako pridno širijo tudi ustanovnice za „Zarje“. Vsem ostalim našim postojankam dajemo v zgled in posnemanje sodruga iz Sv. Križa.

— **Morilec svakinje** V sredo se je pričela pred porotnim sodiščem v Trstu obravnava proti bratoma Emilu in Josipu Rivolt zaradi zavratnega umora. Občinstvo se je za to obravnava silno zanimalo in dvorana je bila nabito polna. Brata Rivolt sta obtožena, da sta umorila v Barkovljah 23 letno ženo svojega brata Henrika Rivolta, Doro Rivolt, brata pa sta smrtno nevarno oklala. Dobil je 7 sunkov z nožem. Oba obtožena trdita, da sta strčila zločin v silni jezi in razburjenosti, bila sta tudi pijana in, da nista imela namena, umoriti niti brata, še manj pa svakinje. Toda ta izgovor je ničev, ker sta se oba brata, predno sta izvršila svoj zverinski napad, pomenila, kje se sestane in sta se tudi oborožila z velikim, močnim mesarskim nožem. Glavna pričča Henrik Rivolt, ki je že popolnoma okrevalec, je jasno naslikal cel nastop bratov. Zaradi delomrznosti in pijančevanja je Henrik odslovil očega brata iz službe. Zaraditega je nastal prepir, katerega sta brata incenirala na Henrikovem dvo išču samo zato, da sta potem brata in svakinjo napadla. Emil se je med preprirom Josipa in Henrika skrila za vozove. Ko je Josip udaril Henrika z velikimi kleščami in ga pobil na tla, je žena, ki je preje brata mirila, pobegnila. Takrat je skočil Emil izza voza in zabelel svakinjo nož v prsi. Žena je umrla na mestu. Nato je skočil Emil k nati ležalecu bratu Henriku in mu zadal 7 sunkov z nožem, Josip pa ga je tolkel s kleščami. Henrik je kričal na pomoč, na kar so prišli sosede in prepodili podivjana morileca. — Henrik Rivolt je izjavil, da mu je težko nastopiti kot tožnik proti bratoma, vendar jima ne more odpustiti umora njegove 28 letne žene. Izpovedbe Henrikove so napravile na oba brata zelo mučen vtisk. Oba sta silno pobledela in postala zelo nemirna. Obravnava se nadaljuje.

Umetnost in književnost.

— **Iz gledališke pisarne.** V nedeljo popoldne je prva predstava za mladino: burka s petjem in godbo „Talisman“ pri zelo nizkih cenah. Izven abonementa; za lože nepar. Burka je jako zabavna. Kdor se rad smeje, najde mnogo zabave. — Prihodnji teden se uprizori po dolgih letih zopet velepriljubljena Verdijeva opera „Rigoletto“ z novim osebom.

— **Najnovije izvršne slovenske muzikalije.** Muzikalije „Glasbene Matice“ za društveno leto 1911/12 so izšle. Olsegajo prekrasno izvršno slovensko koncertno delo. Simon Gregorčičeva balada „Jeftejeva prisega“, ki jo je zložil odlični slovenski skladatelj g. P. H. Sattner in ki se je v 3 koncertih „Glasbene Matice“ v Ljubljani in v Zagrebu izvajala z največjim uspehom. Delo na katero smemo Slovenci biti ponosni, in katero bodo koncertno glasbo gojčeta pevska društva z veseljem in največjim uspehom izvajala tudi po manjših krajih bodisi s spremljevanjem orkestra ali s klavirskim, deloma harmonijskim spremljevanjem se dobiva pri „Glasbeni Matici“ v Ljubljani za ceno 5 K. Besedilo je podloženo tudi v hrvaškem prevodu. Drugi del letošnjih muzikalij obsega 20 moških zborov v slovenskem narodnem značaju, zložil Franc Gerbič. Presrečno ljubeznivi spevi, kakor najmilejše slovenske narodne pesmi, bodo ti zbori vsem pevskim društvom dobrodošli in se bodo kmalu udomačili, kakor so se udomačile lepe Ipavčeve pesmi. Z veseljem jih bodo izvajala pevska društva po mestih in deželi. Dobe se tudi pri „Glasbeni Matici“ za ceno 3 K. Člani „Glasbene Matice“ dobe obe izdaji skupno za znižano ceno članarine, ki znaša na leto K 6. „Glasbena Matica“ uljudno vabi slovensko občinstvo, da pristopi kot član k „Glasbeni Matici“ in s tem dobi muzikalije za znižano ceno.

ZADNJE VESTI.

Pred italijansko turško vojno.

Italijanski ultimatum.

Rim, 28. sept. Italijanska vlada je izročila danes po svojem carigranskem poslaniku Turčiji svoj ultimatum, poslanik Martino je zahteval od turške vlade odgovor tekom 24 ur. Italijanska nota je pisana v zelo ostrem tonu, turški vladi očita, da vzlic ponovnim in najmirnejšim opominom italijanske vlade ni odpravila nerada v Tripolisu, vsled česar ta dežela še sedaj ni deležna sadov moderne civilizacije. Prememba sedanjih neznosnih razmer je v življenjskem in-resu Italije. Vzlic veliki potrepljivosti in zmer-nemu postopanju italijanske vlade, je otomanska vlada dosledno prizirala vse italijanske pritožbe in sistematično ter trdovratno ovirala vse gos-podarsko delovanje italijanskih podanikov v Tripolisu in Cyrenaiki. Turška vlada, ki je z neštevilnimi dokazi podprla svojo sovražnost napram zakonitemu delovanju italijanskih držav-

janov v Tripolisu, se je v zadnjem trenutku lodočila za male gospodarske koncesije. Položaj v Tripolisu in v Cyrenai-ki je resen in nevaren, ker se je pojavila močna protitalijanska agi-tacija, ki jo turške oblasti še podžigajo; življenje ne le italijanskih podanikov, temveč vseh Evropejcev sploh je ogroženo. Dohod turških vojnih transportov bo položaj le še poostiril. Vočigled vsem tem dejstvom se je Ita-lijanska vlada odločila za vojaško oku-pacijo Tripolisa in Cyrenaike, da varuje svoje dostojanstvo in svoje interese. Ta rešitev je edina, za katero se more Italija odločiti in italijanska vlada pričakuje, da dosejani za-stopniki Turčije okupaciji ne bodo delali težav.

Dunaj, 29. sept. Rok za turški odgo-vor poteče danes zvečer; vendar bo turška vlada odgovorila najbrž že danes v dopoldanskih urah. Splošno mnenje v diplo-matskih krogih je, da je italijanska no-ta hujša kot vsak ultimatum, ker ne obsega nobene zahteve in ker vnaprej zavrača vsako pogajanje. Italijanska nota je pravzaprav le obvestilo brezpogoj-ne vojaške okupacije Tripo-lisa in Cyrenaike.

Milan, 29. septembra.

Vest o italijan-skem ultimatu je na vseh italijan-skih borzah polomila kurze. Tudi na pariški borzi so italijanski papirji v ceni močno padli. Italijanska renta, ki je notirala včeraj še 103, je padla pod 102.

Naznanilo balkanskim državam.

Rim, 28. septembra. Italijanski vnani minister di San Giuliano je vsem ita-lijanskim poslanicem in konsulatom na Bal-kanu poslal brzjavko naslednje vsebine: Ita-lijanska vlada je trdno odločena, da reši tri-politansko vprašanje na način, kakor ga vele-vata čast in interes italijanskega naroda. Ampak naj bo rešitev taka ali taka, podlaga italijanske vnanje politike o-stane: teritorialni status quo na Balkanu in konsolidacija evropske Turčije. Italija ne le da ne bo podpirala nobenega gibanja proti Turčiji, temveč bo s podvojeno silo gledala, da zaduši vsako tako gibanje. Naloga italijanske diplo-macije na Balkanu je, da v smislu tega konč-nega smotra uredi svoje korake.

Italijansko vojno brodovje pred Tripo-lisom.

Tripolis, 29. septembra. Iz mesta je dobro videti dve diviziji ita-lijan-skih vojnih ladij, ki v spremstvu torpedovk in transportnih par-nikov križate pred Tripolisom. Več ita-lijan-skih vojnih ladij kroži na odprtem morju, da varuje dohajajoče transportne ladje. Turški transportni ladji „Derna“ so na vseh poti do Sicilije do Tripolisa v oddaljenosti trideset morskih milj sledile italijanske vojne ladje. Italijan-ske vojne ladje so se približale mestu na osem milj.

Turško brodovje.

Carigrad, 29. septembra. Turško brodovje, ki je usidrano pred Beyrutom, je dobilo povelje, da nemudoma odplo-ve proti Carigradu. Če se mu posreči doseči Carigrad, je dvomljivo. Italijanska vlada namerava preprečiti dohod tur-škega brodovja pred Carigrad in ga pridržati za poročstvo, če bi se do-godili v Turčiji kakšni protitalijanski izgre-di. Brodovje, ki je že več dni pod kontrolo ita-li-janskega brodovja, je preslabotno za vsak vspešen odpor.

Oboroževanje Italije.

Rim, 28. septembra. Vojvoda a-bruški se je že včeraj vkrcal in prevzel poveljstvo nad torpednim bro-dovjem. Odpelje se še tekom današnjega dne iz Tarenta.

Rim, 29. septembra. Prvi oddelek ita-lijanskega sredozemskega brodovja kroži pred tripolitansko obalo, drugi oddelek pa je pripravljen za blokado Smir-ne in Beyruta. Ekspedicijska posadka je močna 4.000 mož; nadaljnjih 115 tisoč mož je mobiliziranih.

Milan, 28. septembra. Na tukajšnjem centralnem kolodvoru je pripravljenih več sto vagonov za vojaške trans-porte na jug. Vsi tiri so založeni s praz-nimi vojaškimi vlaki.

Rim, 29. septembra. „Prepara-zione“ objavlja imena generalov, ki jim bo naložena okupacija Tripolisa. Vr-hovno poveljstvo prevzame general Caneva, rojen v Vidmu, ki je dokon-čal vojaško akademijo v Dunajskem No-vem mestu in ki se je bojeval pri Kra-ljevem Gradcu na avstrijski strani kot poročnik.

Razpologjenje v Carigradu.

Solun, 29. septembra. Mladoturški od-bor je izdal poziv na prebivalstvo, da se iz-ogne vsemu, kar bi dalo Ita-

liji povod za intervencijo. Če pa se Italija dotakne integritete turškega ozem-lja, dokaže turški narod znova svojo življenjsko moč in vsi sinovi naroda bodo na svojem me-stu, da ubranijo nevarnost. Odbor pričakuje od velevlasti, da nastopijo zoper napad na tur-ški narod in na njegovo ustavo.

Solun, 29. septembra. Solunski va-lije dobil od notranjega ministra strikten nalog, da prepreči vse protita-li-janske izgrede.

Carigrad, 29. septembra. Mini-strski svet je sklenil snoči tajne vo-jaške odredbe. Turška vlada je pri-pravljena, da se z vsemisredstvi zoperstavi italijanski nakani. V slučaju vojne namerava izgnati vse ita-li-janske podanike iz Turčije.

Razpologjenje v Italiji.

Milan, 29. septembra. V Parmii in v Modeni so izbruhnili veliki proti-vojni izgre-di. Vojaštvo je z vso brutal-nostjo nastopilo proti demonstrantom; mnogo oseb je težko ranjenih, ena pa je ubita.

Rim, 29. septembra. Meščansko časo-pisje in patriotska društva „delajo“ ve-likansko navdušenje za vojno. Z italijanskimi kokardami okrašeni gospodje in gospe prirejajo odhajajočim vojakom ovacije.

Turčija napove danes Italiji vojno?

Dunaj, 29. septembra. „Neue Freie Presse“ objavlja mnenje dobro poučenega dip-lo-mata, ki pravi, da Turčija ne more privoliti v okupacijo osmanske dežele. Turčija bo še tekom današ-njega dne napovedala Italiji vojno. Turška posadka v Tripolisu bo skušala pre-prečiti izkrcanje italijanskega vojaštva, vlada bo izgnala vse italijanske podanike iz Tur-čije, zaprla italijanske šole, raztrgala trgovinsko pogodbo in kapitulacije in izvajala boj-kot proti turškemu blagu.

Nov naslov skupnega vojnega mini-strstva.

Dunaj, 28. septembra. Naredbeni list za armado priobčjuje danes okrožnico, da se bo odslej e. in kr. skupno vojno ministrstvo ime-novalo „e. in kr. vojno ministrstvo“.

Iz ogrskega državnega zbora.

Budimpešta, 28. septembra. V začetku anašnje se je polemiziral Košutovec posl. Zoltan Desy proti včerajšnjim izvajan-jam ministrskega predsednika glede na inter-pelacijsko pravico. Posl. Ludovik Hullo protesta proti očitnanju, da opozicija zlorablja poslovnik, nakar ministrski predsednik grof Khuen Hedervary vztraja pri svoji prvotni izjavi, da je to početje opozicije zlor-aba poslovnika in da proti tej zlorabi v imenu vse dežele protestira. Po nekaterih po-imenskih glasovanjih se je seja zaključila.

Zavlačenje maročanskega vprašanja.

Pariz, 29. septembra. Kakor poroča „Agence Havas“, je včeraj dospel tu sem od-govor Nemčije na zadnje francosko noto za-radi Maroka. Nemčija zahteva redakcijsko spre-membo francoskih predlogov glede jurisdikcije in protektorata ter stavlja nove gos-podarske zahteve. S tem se reši-tev vprašanja zavlačuje, kar spravljajo tukajšnji politični krogi v zvezo s tripolitanskim vprašanjem.

Boji v Perziji.

Tebriz, 28. septembra. Šudša ed Dauleh je včeraj napadel mesto od štirih strani, toda brezuspešno. Prebivalstvo se je hrabro branilo. Šudša ed Daulehova konjenica je morala zapustiti prejšnji dan zavzete pozi-cije. Na obeh straneh so izgube malenkostne.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zaloga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Ker mi vsled nenadne prenestitve ni bilo mogoče se od vseh sodrugov, prijateljev in znancev posloviti, zato jim kličem tem potom krepak

Na zdar!

Pregl Alojzij

strojevodja južne železnice.

Reka-Ljubljana 29./IX. 1911.

Plesni učitelj

Giulio Morterra

je dospel in prične s plesnim poukom 15. ok-tobra t. l. — Ponudbe sprejema vsaki dan od 11. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure po-poldne v hotelu pri „Slonu“ soba št. 73.

Pristen dober
Brinjavec . . . se dobi pri . . .
L. Šebeniku
v Sp. Šiški pri Ljubljani.

Stampilje vseh vrst za urade, društva, gostilničarje itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčukovih stampilij

Ljubljana, Stari trg šte. 20.

Ceniki franko.

Priporočamo novo trgovino z manufakturnim blagom

J. CIUHA
preje Jesih & Windischer

Ljubljana
Stari trg št. 1
(prej Bazar)
postaja elektr. železnice

„Narodna kavarna“.

Dunajski damski orkester

Začetek ob pol 9. zvečer. — Vstop prost.

FRAN KRAPES, kavarnar.

Ravnokar došlo sveže

jesensko blago.

Najmoderneje fino izvršene obleke, raglone, površnike in pelerine za gospe, dečke in otroke, kakor tudi konfekcija za dame in deklice.

Prodajni najmoderneje klobuke od veleznanih tvrdk Hückl. Pichler in Bossi po K 2-90.

Brez konkurence. Priznano nizke cene.

Angleško skladišče oblek

O. BERNATOVIČ, Ljubljana, Mestni trg šte. 5

J. BONČAR
valjni mlin v Domžalah.

Zaloga v Ljubljani:
Poljanska cesta 19.
Zastopstvo in zaloga
v Gorici.

! VESELO POROČILO !

posebno onim, ki se čutijo onemogle in slabotne.

Kri! in okusni zajtrk imati, ki ne pijejo drugega nego dr. pl. Trnkoczya sladni Zdravje! čaj, ki ga imenujemo „Sladin“. Nasladno in redivno živilo prve vrste.

50% prihranka!

Obem senzacionalno bojkotno sredstvo proti živilskemu oduštvu. Dobiva se povsod, tudi pri trgovcu. Zavoj 1/4 kg velja 50 h. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev. Glavna zaloga v petih lekarnah Trnkoczya:

Dunaj, Josefstädterstraße 20, Radetzkyplatz 4, Schönbrunnerstraße 109. — Gratec, Sackstraße 3, v Ljubljani, Kranjsko. — V lekarni Trnkoczya poleg rotovža v Ljubljani se tudi odda o zdravi-tila p. t. članom okr. bol. blag. v Ljubljani, bol. zav. c. kr. tob. tov. in bol. blag. juž. železnice.